

# REPUBLICA MOLDOVA ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII EUROPENE

Anastasia MOLDOVANU,  
bibliotecar principal, Filiala de Arte „T. Arghezi”

## Abstract

*The social and political events that have evolved in our country have spurred political decisions made by government and, especially the public opinion to redefine clearly the position towards the adhesions to the European vector. The 2015 is considered the European integration Year in all spheres of activity - economic, social, political, cultural. For national libraries the idea of integration is related to knowledge and information, to the European cultural and performance. To realize these plans is good to know the evolution of the integration process of our country into the European Union. In this material the author is trying to highlight the way of Moldova's integration into the European family, making use in such a way of legislation adopted over two decades by the executive and representative and bodies.*

**Keywords:** *integration, European Union, national consensus, the political class, the European vector democracy.*

\* \* \*

Politica de integrare europeană a Republicii Moldova se bazează pe doi piloni: implementarea *Planului de acțiuni Moldova – UE* și examinarea posibilităților Republicii Moldova de participare la toate inițiativele regionale din cadrul Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est, al Procesului de Cooperare în cadrul Europei de Sud-Est (PCESE) și al Acordului CEFTA (Acordul Central European al Comerțului Liber). Sunt două direcții principale ale unuia și aceluiași proces care pot să se suprapună și să se completeze reciproc. Evoluția opțiunii europene în societatea

moldovenească este apreciată de Barometrele de opinie create de Institutul de Politici Publice (IPP), care partajează opinia publică cu privire la integrarea europeană. Barometrele indică trei categorii, la care urmează să se dea prioritate: persoanele mai puțin instruite, persoanele vârstnice și reprezentanții minorităților naționale. Implementarea reformelor democratice presupune democratizarea întregii societăți (prin instruire, învățare, exerciții democratice, respectarea principiilor de bază ale drepturilor omului). Clasa politică moldovenească s-a format în condițiile existenței unui sistem pluripartidist. Or, asta înseamnă, în cazul dat, o luptă continuă a partidelor pentru dominația scenei politice. Această împrejurare a determinat comportamentul ei și mai era necesar să fie luați în calcul factorii externi, suportul economic și politic pentru Republica Moldova în scopul modernizării țării, reformarea economiei și a instituțiilor interne. Situația s-a creat în așa fel, încât un prim indicator pentru clasa politică moldovenească în realizarea programului de integrare europeană era (și este) formarea unui **consens național** accesibil pentru societate. Dar a fost format acest consens național, să spunem, spre exemplu, în ultimul deceniu? Și care este situația actuală a Republicii Moldova în plan intern și extern?

Suntem cu toții martorii ultimelor evoluții din spațiul sud-est european. Evenimentele care au loc scot la iveală faptul că sistemul strategic regional trece printr-o perioadă de criză în ce privește securitatea acestei zone geografice. Problemele derivate din criza ucraineană provoacă in-

stabilitatea regională în plan politic, economic, energetic și strategic. Summitul Consiliului European de la Riga dedicat Parteneriatului Estic, care a avut loc recent (luna mai, a.c.) a constatat lipsa de interes față de extinderea UE, marcată prin absența unui portofoliu cu acest obiect în cadrul Comisiei Europene și a făcut referință la viitorul traseu european al Republicii Moldova, Ucrainei și Georgiei. Amplasarea geografică a Republicii Moldova între Ucraina și România, precum și problema separatiștilor sprijiniți de Rusia, respectiv Transnistria, transformă R. Moldova din stânga Prutului într-un teritoriu geopolitic important atât pentru Est (Rusia care se vrea influentă în Balcani), cât și pentru Vest (NATO, care mizează pe un parteneriat strategic în această zonă).

Odată ieșită din fosta URSS, Republica Moldova, ca stat independent, a început să-și construiască politica externă bazată pe relații reciproce de prietenie și conlucrare cu țările vecine. Unul dintre primii pași în această direcție a fost semnarea în 1994 a Acordului de Colaborare și Parteneriat (APC) cu țările-membre ale Uniunii Europene. Printr-o diversitate de angajamente de natură politică, economică și culturală, documentul semnat stabilea și consolidarea democrației și a statului de drept cu respectarea drepturilor omului și a minorităților naționale prin asigurarea cadrului legal corespunzător. În toți acești ani dezideratul „integrare europeană” a fost obiectivul ireversibil al agendei interne și externe al Republicii Moldova. Prin implementarea de proiecte sociale concrete a avut loc promovarea unor politici de europenizare a tuturor aspectelor vieții. Cu toate acestea, parcursul european decurge destul de anevoios, deși era recunoscut oficial de guvernele de administrare internă și de mai multe organisme internaționale ca soluție principală în funcționalitatea normală a unui stat de

drept. Pentru procesul de integrare a RM sunt caracteristice unele condiții și împrejurări aparte, specifice spațiului geografic pe care îl ocupă (amenințat în permanență de un eventual pericolul „românesc” sau rusesc), precum și prin crearea unui echilibru social-demografic intern, vulnerabil și instabil la devierile politice. Cu alte cuvinte, este un proces șovăielnic condiționat de deciziile neconsecvente și întârziate ale partidelor de la putere. Realizarea programelor au evoluat în condițiile creării regimului separatist (transnistrean) și a Unității Teritorial-Administrative găgăuze, a încercărilor de implementare a unor planuri rusești de federalizare a țării, însoțit de exercițiile democratice de educație civică a populației (referendumul constituțional din septembrie 2010 și referendumul integraționist din 2014, Comrat). Toate aceste evenimente au avut și au impactul de mobilizare a opiniei publice prin luările de atitudine, pronunțându-se împotriva scandalurilor geopolitice, promovate, în special, de unele cercuri interesate în destabilizarea situației din societate. Din această fierbere rezultă acțiunile stradale, în masă a protestatarilor împotriva actelor de corupție, grav impediment în calea integrării, împotriva mimării reformelor, fapt ce nu este tolerat în comunitatea europeană. Și totuși, în această conjunctură, procesul integrării europene se realizează. Faptele concrete confirmă adevărul. În ordine cronologică au avut loc semnarea *Declarației comune a Republicii Moldova și Republicii Populare Chineză cu privire la consolidarea în continuare a colaborării multilaterale în sec. XXI* (din 7 iunie 2000; un document internațional, important prin faptul că este singurul document care se referă la eventualele termene de aderare a RM la UE); adoptarea *Legii turismului* (nr. 798-XIV, din 11.02.2000) care prevedea integrarea europeană a țării prin turism; aprobarea *Concepției de mediu a Republicii*

Moldova referitoare la „integrarea europeană prin politicile de mediu” de către Hotărârea Parlamentului nr. 605-XV din 2.11.2001. În 2004 Republica Moldova a fost inclusă în *Politica europeană de vecinătate* (PEV) a UE, în februarie 2005 au fost inițiate negocierile asupra instrumentelor de implementare a obiectivelor PEV. În 2008 Comisia Europeană a publicat *Raportul de progres privind implementarea Planului de acțiuni RM-UE, Raportul sectorial și Comunicarea Comisiei Europene* privind evaluarea PEV pe parcursul anului 2007. În legătură cu aceste evenimente UE a decis ideea lansării unui nou proiect de colaborare cu Republica Moldova, care va merge mai departe de APC. În acest context, prima rundă de negocieri a avut loc la 12 ianuarie 2010. În 2014 *Planul de acțiuni RM-UE* a fost înlocuit prin *Agenda de asociere*, agreată în baza *Acordului de asociere RM-UE*, semnat de ex-premierul Iurie Leancă.

Evenimentele și procesele care au avut loc în viața politică a R. Moldova în decursul primului deceniu de după independență au influențat tendința de europenizare a țării și a dat noi speranțe populației băștinașe. Opinia publică a fost forța, care a precipitat acțiunile și mișcările politice. Însă disensiunile puternice și confuziile politice dintre partidele democratice care s-au aflat la putere au cauzat faptul că la scrutinul electoral din 25 februarie 2001 alegătorii RM au dat un vot protestatar împotriva aceluși „democratism falit”, în urma căruia câștig de cauză l-a avut stânga filorusă reprezentată de Partidul Comuniștilor. Un punct de cotitură a fost *Memorandumul Kozak*, un proiect de federalizare a țării propus de Kremlin, în vederea soluționării conflictului transnistrean. Luarea de atitudine a opiniei publice a fost pasul hotărâtor care l-a determinat pe președintele de atunci V. Voronin să nu semneze acel plan, deși era înclinat să o facă. Acceptarea de către R. Moldova a *Memorandumului*

*Kozak* ar fi anulat din start orice pretenții ulterioare ale RM de integrare în UE. În februarie 2003, V. Voronin a convocat corpul diplomatic acreditat la Chișinău pentru a-l informa că **scopul strategic al Republicii Moldova este integrarea în Uniunea Europeană** (atunci când autoritățile declară oficial asemenea lucruri, este lesne de înțeles că partenerii europeni, conform prevederilor Tratatului de la Maastricht (1992), vor privi orice invocare a pretențiilor proeuropene prin prisma construcției bazate pe pilonii UE – economie și politici sociale, justiție și afaceri interne, politică externă și securitate comună). În realitate însă, după anunțul făcut, strategia de mai departe a purtat un caracter în mare parte declarativ, deoarece pe parcursul anului 2003 au fost amânate discuțiile publice cu privire la acest subiect, spre sfârșitul anului afirmându-se doar că anunțata publicare a fost trimisă spre examinare la Bruxelles, fără ca cetățenii RM să aibă posibilitatea să facă cunoștință cu conținutul documentului. Mai mult, a ieșit la suprafață și faptul că „planul Kozak” a fost pregătit în secret, pe la „spatele Europei”.

Atât eșecul de reglementare a conflictului transnistrean, *Memorandumul Kozak*, care a provocat disensiuni în relațiile R. Moldova cu Rusia, cât și vizitele comisariilor europeni în cadrul cărora erau elaborate noi politici de bună dezvoltare a R. Moldova în relație cu statele învecinate, au impulsionat autoritățile moldovenești **să-și direcționeze mai ferm calea spre vectorul integrării europene, să traseze sarcini de bază pentru apropierea de UE prin realizarea mai fermă a reformelor structurale pentru îndeplinirea criteriilor și cerințelor de la Copenhaga; să concorde legislația și standardele naționale cu cele comunitare**. A fost lansat și apelul către partidele politice de a constitui un „parteneriat politic” în acest scop. Toate bune, însă actele întreprinse de administrarea

comunistă în această direcție aveau un sens „djà vu”, deoarece atât în 2002, cât și în 2003 reformele de integrare europeană nu aveau parcă evoluție, rămâneau la același nivel. Principalele realizări pe acest făgaș s-au redus la constituirea Comisiei Naționale pentru Integrare Europeană (CNIE) prin decretul prezidențial nr. 957-III, a Comisiei Parlamentului pentru Integrare Europeană (CPIE) și crearea prin Hotărârea Guvernului nr. 960 din 4.08.2003 a Departamentului de Integrare Europeană (DIE). Aceste trei documente construiesc practic tot cadrul legislativ al RM care se referă la „noul obiectiv de importanță strategică pentru RM” și în care se conține îmbinarea de cuvinte **integrare europeană**. Formula de guvernare a comuniștilor timp de opt ani (deși au existat alianțe politice și blocuri democratice de opoziție) a fost guvernul majoritar cu un stil autoritar și unilateral în realizarea reformelor. Schimbările care au avut loc au fost pur și simplu impuse, fără negocieri substanțiale cu reprezentanții altor partide politice sau a societății civile, fapt care a adus mari prejudicii democrației moldovenești. Principalul într-un stat democratic însă sunt reformele, esența guvernării în țările europene. Printre hotărârile politice importante luate de guvernarea comunistă a fost decizia de la 14 martie 2006 din cadrul ședinței Consiliului Suprem de Securitate, în care s-a examinat și aprobat proiectul *Planului individual de acțiuni de parteneriat (IPAP) Republica Moldova – NATO*. Decizia a fost încurajată și de climatul favorabil al societății civile și de sprijinul din partea partidelor politice. La acel moment principiul integrării europene era susținut de aproape 70 la sută din populație, dintre care circa 47% din respondenți considerau că anume România este statul care poate ajuta cel mai mult Republica Moldova într-un eventual proces de aderare. Un alt pas important în stabilirea relațiilor R. Moldova

– UE a fost relatarea Comisiei Europene, publicată pe 4 decembrie 2006, *Raportul de progres pentru Republica Moldova*. Printre progresele importante și moderate se menționează managementul frontierei moldo-ucrainene, cooperarea cu instituțiile financiare internaționale, reducerea sărăciei, reformarea sectorului de cercetare, dezvoltare și inovare (apreciate cu calificativul „progres bun”), realizările în domeniul luptei cu crima organizată, inclusiv în cel al combaterii traficului de ființe umane, aderarea R. Moldovei la Procesul de la Bologna (apreciate cu calificativul „progres”), cooperarea cu UE în anumite probleme de politică externă, îmbunătățirea climatului investițional (apreciate cu calificativul „anumit progres”) etc. Din laturile slabe au fost menționate implementarea deficitară a strategiilor de reformă, libertatea insuficientă a mass-mediei, răspândirea largă a corupției, imixtiunea Guvernului în sfera businessului ș.a. A fost o evaluare simplă, care n-ar fi rezistat în cazul în care se făcea comparație cu alte state ca Palestina, Iordania, Israel, Maroc, Tunisia și Ucraina.

La începutul anului 2007 Republica Moldova se afla sub rușinosul statut de „cel mai sărac stat din Europa”. Pentru a se debarasa de această etichetă, guvernarea comunistă împreună cu șeful statului au lansat mai multe inițiative de liberalizare și modernizare revoluționară a economiei, care, deși la prima vedere păreau să aibă un impact pozitiv, de fapt au pledat pentru instaurarea socialismului, având scopuri mai mult declarative în preajma alegerilor parlamentare din aprilie 2009. Capacitatea de atragere a investițiilor în R. Moldova a rămas mai scăzută decât a fost în țările, modelele cărora au servit drept puncte de reper pentru autoritățile moldovenești (Țările Baltice și Cipru). Emigrarea forței de muncă calitativă, infrastructura proastă, conflictul transnistrean nesoluționat, blocarea căilor regionale de tranzit, cre-

dibilitatea guvernanților, gradul înalt de corupție etc. sunt doar unii dintre factorii care au atenuat efectele pozitive scontate de pe urma implementării inițiativelor guvernării comuniste. Discrepanța dintre scopurile declarate oficial și politicile promovate s-a regăsit în percepția cetățenilor în așa fel, încât ratingul comuniștilor a scăzut drastic, pierzând alegerile locale din iunie 2007. Fiindcă „parteneriatul politic” lansat de comuniști „în vederea integrării europene” a luat sfârșit, însemna că și „integrarea europeană” nu mai este un scop strategic în actul guvernării comuniste. Deși au mai fost încercări din partea autorităților moldovenești să dinamizeze procesul de implementare a PA UEM, o atare abordare superficială (a păși peste carențele și restanțele înregistrate) față de obligațiunile asumate pe problema integrării europene, nu poate trece neobservată de partenerii europeni. În cadrul reuniunii *Consiliului de cooperare UE – Republica Moldova* de la Luxemburg, din iunie 2007, pe o notă mai puțin pozitivă au fost discutate realizările de către R. Moldova a obiectivelor *Planului de acțiuni UE-RM* și procesul de soluționare a conflictului transnistrean. În decembrie 2007 Comisia Europeană extinde perioada de implementare a PA UE-RM pentru încă un an de zile.

Semnarea acordului privind facilitarea eliberării vizelor la 1 ianuarie 2008 a fost una dintre cele mai importante realizări în rapoartele bilaterale și în procesul de implementare a *Planului de acțiuni Uniunea Europeană – Republica Moldova* (PA UE-RM). Cu ocazia împlinirii a trei ani de la semnarea PA UE-RM (februarie 2008) în raportul Comisiei Europene, făcut public în aprilie s-au făcut precizări în ce privește relațiile de mai departe dintre R. Moldova și UE. La acest capitol R. Moldova a ezitat, rămânând repetentă din cauza nesoluționării conflictului transnistrean și implicațiile Federației Ruse în acest conflict. O expli-

cație ar mai fi și lipsa unei voințe politice și capacitate administrativă slabă la implementarea legilor și reformelor. În mai 2008 au început discuțiile privitor la încheierea unui nou document de colaborare între UE și R. Moldova, însă gradul de avansare al acestor relații rămânea pe contul alegerilor parlamentare din aprilie 2009.

După accederea la guvernare în 2009 a partidelor politice autointitulate pro-europene, încadrate în Alianța pentru Integrare Europeană (AIE) au activat un singur an în spiritul obiectivelor anunțate inițial. Acest termen foarte restrâns a fost suficient pentru ca Republica Moldova să fie creditată de către Uniunea Europeană și alți parteneri de dezvoltare, care au susținut R. Moldova pe diverse paliere, în special pe cel politic și financiar. Rezultatele acestei susțineri s-au manifestat în **regimul liberalizat de vize** oferit R. Moldova și în semnarea *Acordului de asociere*, care prevede și crearea Zonei de comerț liber, cuprinzător și aprofundat, obligatoriu pentru ambele părți și necesită, în special din partea R. Moldova, competență, dedicație și credibilitate din partea cetățenilor. Trei ani de guvernare a AIE au coincis cu aprofundarea crizei economice și financiare mondiale, de asemenea a fost măcinată de criza politică din interior, subminând încrederea cetățenilor în realizarea reformelor. Astfel, în noiembrie 2011, procentajul celor care considerau că lucrurile merg într-o direcție greșită a atins cifra record de 83%, iar la întrebarea retorică – privind aderarea la Uniunea Europeană a cetățenilor – procentajul a scăzut cu 15-20%, opțiunea respectivă intrând în concurență cu opțiunea integrării euroasiatice. O altă cauză care a condus la neglijarea succesului reformelor a fost / este promovarea politicii externe. Specific pentru societatea moldovenească este fragmentarea socială după principiul geopolitic, având în vedere structura etnică a populației, iar

oscilațiile frecvente de la un vector (pro-ruses) la altul (proromânesc) nu pot să nu influențeze parcursul european. Există înclinații atât spre integrarea cu țările CSI (analizii menționează că eforturile de stabilire a unor bune relații bilaterale cu Rusia bazate pe reciprocitate trebuie să rămână de o mare actualitate), cât și spre cel vestic (țările europene). Rolul crescând al Rusiei, în raport cu Occidentul (în legătură cu satisfacerea propriului interes), a început să umbrească vectorul european. Prin modul în care AIE a guvernat țara în perioada 2009-2014, fiind însăși implicată într-un șir de scandaluri de proporții cu caracter corupțional și politic, răzlețită din cauza disensiunilor interminabile între părțile componente ale ei, a discreditat opțiunea europeană a R. Moldova. În tot acest răstimp numai alegerea șefului statului (16 martie 2012) a redresat puțin situația și a stabilizat situația politică din țară, lucru care s-a resimțit imediat printr-o slabă creștere a optimismului social.

Alegerile parlamentare din noiembrie 2014 în R. Moldova au fost considerate deopotrivă cu alegerea deputaților, și drept referendum privind stabilirea vectorului integraționist. Declarația comună a misiunii internaționale de monitorizare a alegerilor a constatat că această campanie pentru alegerile parlamentare din 30 noiembrie a fost influențată de aspirațiile geopolitice. În consecință, din 101 mandate de deputat, trei partide proeuropene au obținut 55, iar partidele proeuroasiatice 46 de mandate. Actual și decizional este formarea unei coaliții majoritare parlamentare care să conducă în continuare la implementarea reformelor în baza *Acordului de asociere cu UE*. La rândul său, UE ar trebui să își extindă programele spre un segment mai mare al societății pentru a avea acel impact al consensului național. Printre soluțiile de îmbunătățire a dialogu-

lui R. Moldova – UE una ar fi de netăgăduit – sprijinul și ajutorul din partea României, susținută de o bună majoritate a populației băștinașe și de tineri în speranța de reunire în cadrul UE.

Alegerile locale generale din 2015 prezintă un test pentru nivelul democratizării R. Moldova prin prisma *Planului de acțiuni UE – Republica Moldova*. Forțele politice și observatorii locali acordă, de obicei și pe bună dreptate, o importanță deosebită luptei pentru Primăria și Consiliul Municipal al capitalei – Chișinău. În primul rând, Chișinăul este un simbol prin faptul că este singura „citadelă politică” de importanță semnificativă pe care forțele filoruse nu au putut-o cuceri vreodată, deși au încercat acest lucru cu cinci candidați diferiți din 1999 încoace. Ultimele alegeri locale generale din iunie curent au transformat capitala într-o cetate pierdută în vâltoarea confruntărilor geopolitice. În turul doi al acestei campanii electorale câștig de cauză l-a avut vectorul european, cu peste 53 la sută din voturile alegătorilor. În concluzie se poate spune că, deși în societatea moldovenească nu s-a consolidat acea voință politică care să-și definească strategia de integrare europeană ca obiectiv principal, opinia publică, cetățenii simpli de orientare pro-europeană au făcut un pas hotărâtor spre viitorul proces de reformare a țării. Constituirea AIE-3, alianță politică nou-formată recent, pare să dea primele roade în ce privește consolidarea consensului național, factor decizional în strategia de integrare.

#### Referințe bibliografice:

1. <http://www.mfa.gov.md/img/docs/Strategia-Informare-si-Comunicare-IE-PROIECT.pd>
2. [https://ro.wikipedia.org/wiki/Acordul\\_Central\\_European\\_al\\_Comer%C8%9Bului\\_Liber](https://ro.wikipedia.org/wiki/Acordul_Central_European_al_Comer%C8%9Bului_Liber)
3. <http://www.e-democracy.md/monitoring/politics/comments/200312171/>
4. <http://www.e-democracy.md/monitoring/politics/comments/bop-alegeri-locale-2015/>

5. <http://www.e-democracy.md/monitoring/politics/comments/european-integration-bpo/>
6. <http://www.e-democracy.md/monitoring/politics/comments/alegeri-geopolitice-2014/>
7. [http://adevarul.ro/news/politica/summit-ul-consiliului-european-riga--europenizarea-vecinatii-estice-sau-efectul-ianucovici--i-1\\_555ca13bcfbe376e356907fd/index.html#](http://adevarul.ro/news/politica/summit-ul-consiliului-european-riga--europenizarea-vecinatii-estice-sau-efectul-ianucovici--i-1_555ca13bcfbe376e356907fd/index.html#)
8. [fhttp://adevarul.ro/moldova/politica/lupta-chisinau-fio-lupta-est-vest-\\_55770578cfbe376e3519c107/index.html](http://adevarul.ro/moldova/politica/lupta-chisinau-fio-lupta-est-vest-_55770578cfbe376e3519c107/index.html)

## MARIA CANTACUZINO, O PRINȚESĂ A CULTURII

Radu MOȚOC

### Abstract

*The article is an evocation of the personality of Maria Cantacuzino, representative of the Romanian noble dynasty. She was an entertainer of a cultural life in Yassy. In 1850 she is established in France for medical treatment. In Paris, M. Cantacuzino became very popular in the intellectual and artistic circles. Some French painters made her portrait; she served as a model for an sculptural portrait.*

**Keywords:** noble dynasty, entertainer of a cultural life, literary and artistic circle, model for painters, art exhibitions.

\*\*\*

Cronica familiei Cantacuzino pome-nește de o vechime milenară a unei tradiții aristocratice militare. Alexios Comnen, care a preluat puterea în anul 1081, în calitate de împărat *usurpator*, a dorit trezirea unui imperiu în decădere militară. În aceste condiții apare și numele familiei Cantacuzino.

Ana Comnena, fiica împăratului Alexios I, avea să scrie o lucrare istorică, *Alexiada*, în perioada anilor 1137-1148, în care pome-nește de un comandant militar Cantacuzino, care a obținut mai multe victorii asupra celor care atacau imperiul grecesc<sup>1</sup>.

<sup>1</sup> Cantacuzino, Ion Mihai. *O mie de ani în Balcani*. București: Ed. Albatros, 1996, p. 16.

În anul 1187 a avut loc prima confruntare între un Cantacuzin și valahi, iar după 120 de ani, devenit împărat între timp, Ioan VI Cantacuzino va lua de nevastă pe Irina Asan, nepoata împăratului valaho-bulgar, iar după alte cinci secole, Cantacuzinii vor deveni ei înșiși valahi și domnitori în Țările Române<sup>2</sup>.

**Maria Cantacuzino** făcea parte dintr-o ramură a Cantacuzinilor-Măgureanu-Deleanu din Moldova. Tatăl ei era Nicolae Cantacuzino, zis Nicolae Canta (1790-1857), mare-logofăt al Moldovei sub Mihail Sturdza<sup>3</sup>. Mama ei era Pulcheria Sturdza, fiica lui Dimitrie Sturdza de la Miclăușeni de lângă Roman.

El deținea moșia de la Horodniceni, aflată la limita Moldovei cu Bucovina în județul Suceava. În curtea bisericii din Horodniceni, pe niște stâlpi din piatră, stau atâr-nate clopotele. Din inscripția de pe un clopot rezultă faptul că la 1567 clopotul a fost donat de Alexandru Lăpușeanu, iar la 1640 s-a reînnoit de vistiernicul lordache Cantacuzino, devenit proprietar, printr-o moștenire de la marele vistiernic Gavri-lăș Matiaș. În altarul bisericii, pe pristol, este o cruce mare de argint, pe care stă scris: „Pomenește, Doamne, pe robii tăi Nicolai

<sup>2</sup> Ibidem, p. 34.

<sup>3</sup> *Casa Universitară din Iași*, strada Carol (Copolou) a aparținut logofătului Nicolae Canta.